

**Carolus M. Romanorum Imperator, Et Francorum Rex,
Romano-Catholicus, Libris IV. Explicatus, Et Vindicatus**

Schaten, Nicolaus

Nevhvsii, 1674

Cap. 6. Vera Christi Ecclesia in terris militans visibilis est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99067)

Episcopi pertractat, loca tibi ostendo. Quid opus chartas implere ijs quæ trita sunt, & toties refutata. Tandem aliquid novi ex ingenio tuo exsculptum profer. Adeo pharetra hæresis vestræ jam exhausta est, tela quæ promittis obtusa, & quid à vobis expectemus, quod non multo subtilius à Calvinistis vibratum sit. Interim una omnium hæreticorum conspiratio adversus Catholicos & una pharetra. *Opinio diversa*, inquit Augustinus in psal. 80. *Vanitas una & quamvis opinionum varietate discordent, simili tamen vanitate colligantur, ideo Samson caudas vulpium colligavit*, quibus insidiosos dolososq; hæreticos significari dicit capitibus aliò atq; aliò diversis, caudis tantummodo inter se colligatis, ut supra diximus.

C A P U T V I.

Vera Christi Ecclesia in terris militans visibilis est.

Visibilitatem Ecclesiæ huic definitioni innecto, quod inseparabilis ab Ecclesia, quæ est *congregatio hominum visibilium*, non Angelorum, non Spirituum, aut animarum à corpore separatarum, aut triumphantium in cælis beatorum: Hinc ab Apostolo toties corpus dicitur, quod ex natura sua visibile est.

Quæ ratio etsi satis esse debeat apud eos, qui ratione utuntur, non tamen apud hæreticos nostros locum habet, qui dicunt Ecclesiam esse invisibilem, ac soli Deo cognitam. Inde iustorum tantum, aut perfectorum, aut Prædestinatorum, aut Sanctorum fingunt Ecclesiam, quæ soli Deo sit cognita. Moniti quidem Lutherani sub initium hæresis suæ, ne tam absurdam sententiam profiterentur, uti Staphilus Apol. 1. p. 3. scribit. Hinc velo aliquantum flexo cœperunt docere Ecclesiam esse visibilem: Ita tamen ut nomine tantum visibilem, re invisibilem statuerent, dicerentq; Ecclesiam quidem primis quinq; sæculis visibilem fuisse, sed postea per mille annos usque ad Lutherum invisibilem fuisse, quemadmodum ipse Lutherus ab Erasmo hac super re agitatus respondit, Ecclesiam

clesiam illam quæ vulgo Ecclesia dicitur, id est, Papam, Episcopos, Clericos, Monachos, & totam illam multitudinem Catholicorum non exhibuisse veram Ecclesiam, sed in ea Ecclesia sub Romano Pontifice fuisse semper pios, & paucos homines tanquam reliquias, apud quos vera Ecclesia permanferit. Ita Lutherus in lib. adversus Catharinum, & lib. de abroganda Missa part. 1. *Quis, inquit, Ecclesiam nobis monstrabit, cum sit occulta in Spiritu, & solum credatur, sicut dicitur, Credo Ecclesiam Sanctam.* Hæc Magdeburg. cent. 1. lib. 1. c. 4. hæc Brentij in confess. Wittenbergenfi. hæc Lutheranorum passim & cum primis Nifanij sententia, & hæresis est, quæ refellitur.

Primo ex scriptura: Christus enim in Evangelio comparat Ecclesiam *Sagena missa in mare, & ex omni genere piscium congreganti*, comparat *convivio nuptiali*, ad quod boni, & mali vocati, comparat *decem virginibus*, quarum quinque prudentes, totidem fatuæ, comparat *Ovili*, in quo oves, & hædi, comparat *magne domui* in qua sunt vasa omnis generis, alia in honorem, alia in contumeliam. Hæc manifestè ostendunt Ecclesiam visibilem, deinde talem etiam Ecclesiam, in qua boni, & mali sint, nec tantum iusti, prædestinati, & Sancti. Hinc Augustinus ut supra allatum tractat 6. in Joan. *Nos fatemur in Ecclesia Catholica bonos, & malos esse, sed tanquam grana & paleas.*

Secundo. Probatur ex alijs innumeris Sacræ Scripturæ testimonijs, quibus Ecclesia comparatur *Monti magno* Esaia 2. *Erit in novissimis diebus preparatus mons domus Domini.* Daniel. 2. dicitur *Lapis excisus sine manibus, qui crevit in montem magnum.* Mich. 4. *In novissimis diebus erit mons Domus Domini preparatus in vertice montium & properabunt gentes multe.* psal. 118. *In sole posuit tabernaculum suum* Matth. 5. *Non potest civitas abscondi supra montem posita.* Hæc omnia de visibili Ecclesia dici, docebunt te Patres omnes; quos apud Suarez lib. defens. Catholicæ fidei, & interpretes legis. Omitto in hanc rem cætera scripturæ testimonia.

Tertio. Probatur. Illa Ecclesia necessario est visibilis, in qua Episcopi & Pastores visibiliter debent gubernare sibi subditum populum, visibiliter docere, Sacramenta administrare, peccantes corripere, contumaces à communione separare. At hæc omnia fiunt in vera Christi Ecclesia, ergo vera Christi Ecclesia necessario est visibilis. Minor probatur.

batur. Matth. 18. *Die Ecclesia, si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Act. 20. *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Hebr. 13. *Obedite prepositis vestris, & subjacete eis.* Ostendite vos Lutherani à sæculo v. ad xv. vel unum Episcopum, unum Sacerdotem, unum Ecclesiæ ministrum, qui ritu vestro Sacramenta administrârit, populum vestram fidem docuerit, aut populi cœtus collegerit.

Quarto. Probatur. Illa Ecclesia necessario est visibilis, in qua publicè indicuntur & celebrantur concilia, sanciuntur canones, dirimuntur controversiæ fidei. Hæc omnia fiunt in vera Christi Ecclesia. Ex quo Apostoli Act. 15. Hierosolymis primum concilium celebrârunt, & post illud Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Chalcedonenſe, aliâq; concilia œcumenica, cum Tridentino octodecim sunt habita: ut nihil hic dicam de Concilijs Nationalibus, Provincialibus, & Diœcesanis Synodis, quarum tot sub Carolo M. celebratæ, ac quotannis fere convocatæ sunt habitæq; in conventu Episcoporum, Abbatum & Sacerdotum, ut non aliam ille Ecclesiam agnoverit, quam sub regimine Pontificis Episcoporum ac Sacerdotum. Ostendite nunc denuo vos Lutherani vel unum Concilium Diœcesanum, ne quid de alijs dicam concilijs, in quo Episcopi aut ministri vestræ illius occulta Ecclesiæ à sæculo V. aut à Carolo M. ad Lutherum publicum Concilium conventumque egerint.

Quinto. Probatur. Omnis hominum societas cum hominum sit, & non Spirituum, in signis externis ac visibilibus consistit, quando homines non aliter in militiam, in civitatem, in regnum, aut in aliam rem publicam adscripti conveniunt, quod idem in Ecclesiæ cujusque congregatione fieri necesse. Quare August. lib. 19. contra Faustum c. 11. *In nullum nomen religionis seu verum, seu falsum coagulari homines possunt, nisi aliquo signaculorum, vel Sacramentorum visibilium consortio colligentur.* Inde non modò universalis Christi Ecclesia, sed & particulares etiam, ut Corinthiorum, Ephesiorum, Bithyniæ, Cappadociæ, Galatiæ, & septem illæ Ecclesiæ, ad quas S. Joannes in Apocalypsi scripsit, tum quotquot in Asia, Græcia, Italia, Hispania, Gallia, Germania erant, ab Irenæo & Tertulliano, etiam inter ardentes Tyrannorum persecutiones, semper notæ visibilesq; fuerunt, & ratio, quia cœtus erant visibilium

visibilibus hominum non minus quam in universali Ecclesia, quæ ex particularibus illis coaluerat. Imò omnes falsæ hæreticorum Ecclesiæ ex provincia, & loco, & conventiculis suis monstratæ sunt, ut mirum sit, hæreticos per mille annos nobis suorum sanctorum & iustorum Ecclesiam fingere invisibilem audere. Sanè quo visibili modo Ecclesia sub Christo & Apostolis cœpta est, eo quoque modo ad nostra tempora per orbem propagata est:

Accedit, quod omnes homines sub periculo æternæ salutis teneantur se aggregare ad veram Christi Ecclesiam, & præpositis suis obedire. Hoc Cyprianus epist. 74. *Non potest quis habere Deum patrem, qui non habet Ecclesiam matrem.* Quod axioma repetit Augustinus lib. de Unit. fidei, additque, *sicut nemo evasit qui extra arcam Noë fuit, ita nec qui extra Ecclesiam foris fuerit.* Quod ipsum tradit Hieronymus epist. ad Damasum Papam. Jam si Ecclesia sit invisibilis & occulta, ut per mille annos fingunt hæretici, quomodo ad eam accessus patuit.

Sexto. Probatur Patrum testimonijs quæ hic innumera sunt, pauca ex his recito. Origenes hom. 3. in Matth. *Ecclesia plena est fulgore ab Oriente usque in Occidentem.* Cyprianus lib. de unit. Eccles. *Ecclesia Domini luce perfusa, radios suos super orbem terrarum spargit.* Chrysost. hom. 4. in c. 6. Isa. *Facilius est solem obscurari quam Ecclesiam.* Aug. lib. 3. contra epist. Parmenionis c. 5. *Ecclesia declarata est, quæ supra montem ut dictum est, constituta abscondi non potest.* Tract. 1. in Epist. Joan. *Nunquid digito ostendimus Ecclesiam fratres mei, nonne aperta est.* Tract. 2. in Joan. *Quid amplius dicturus sum quam cæcos, qui tam magnum montem non vident.*

Septimo. Ratione ex absurdis ducta, si Ecclesia latuit per mille annos certis semper iustis & viris cordatis remanentibus, qui Papæ contradixerunt. Quare ergo nemo se ex illis adjunxit Luthero & Calvino, præter eos quos deceperant. Secundo si latuit Ecclesia, pejor fuit omni hæreticâ sectâ, & populo Judæorum post everfionem Hierosolymæ, quod certe est blasphemum dicere, ut Bellarminus asserit; Nam omnis hæretica secta habuit sua templa, suos visibiles pastores, & pleræq; etiam Episcopos, sua Sacramenta, suos publicos cœtus. Similiter Judæi post everfam Hierosolymam habuere suas Synagogas, & publicas ceremonias conventusque: At nihil horum in latenti Ecclesia quam fingitis.

Obijciunt illud vulgare : Quod fide credimus non est visibile, Ecclesiam fide credimus, quia dicimus, *Credo sanctam Ecclesiam*, ergo Ecclesia visibilis non est. Respondet Suarez, Becanus & alij: Quod fide credimus non est visibile, ea ex parte, qua sub fidem cadit, tametsi ex alia parte, qua sub fidem non cadit visibile sit. Multa hujus rei exempla. Apostoli videbant in Christo humanitatem, credebant divinitatem. In baptismo videmus externam aquam, & ablutionem, credimus internam vim regenerandi. In codice biblicorum videmus chartam, & scripturam, credimus quod in eo continetur verbum Dei. Idem est de Ecclesia. Videmus in ea homines, externos ritus, Sacramenta, credimus veram doctrinam, quae in ea traditur. Tam levi responso Lutheri Achilles sternitur.

At Nisanium audiamus, Lutherani, inquit ille, nec adstringi debent, nec possunt, ut Ecclesiam suam ante Lutherum ostendant. Hic tu primum forum declinas, quod malae, & desperatae causae tuae praedictum est. Sed quam hujus rei causam adfers. Papistae, inquis, supponunt omnem etiam particularem Ecclesiam debere esse visibilem. Ita est, Nisani, nec id supponimus modò, sed luce etiam clarius monstramus vobis, ut jam audisti, & quam tu crassus Lutheranus, ut id non capias. Admittis Ecclesiam universalem esse visibilem, sed dicis id non requiri à quavis particulari Ecclesia ratione verorum membrorum, ut sit visibilis, & ut publicum suae religionis exercitium habeat. Quam haec insulsa responsio. Omne corpus visibile est quia membra habet visibilia, Ecclesia corpus est teste Apostolo, ergo Ecclesia est visibilis, quia membra habet visibilia: membra autem haec, ex quibus universalis Ecclesia integratur, particulares Ecclesiae sunt. Hinc ab Apostolorum aëvo omnes particulares Ecclesiae, ut Corinthiorum, Galatarum, Ephesiorum, aliaeque, per orbem semper visibiles fuerunt ad Lutherum usque, & publicum habuere exercitium religionis, publicos pastores, & Sacerdotes, publicam doctrinam verbi Dei, publicam Sacramentorum administrationem. Ita nova illa Labbadæi Ecclesia apud vos, etsi non multum supra, quam centum capitibus constaret, illicò visibilis apparuit, & per totam Saxoniam vulgari coepit. Igitur haec Catholicorum suppositio firma manet, donec vos Lutherani ostendatis, ubi intra mille annos ante Lutherum fuerit illa occulta congregatio Sanctorum vestrorum. Hic vel ullam provinciam, ullam urbem, ullum oppidum, pagum, aut villam nobis monstrate, ubi

te, ubi illi Lutherani publicum suæ religionis exercitium coluerint, aut certè delituerint sub Papatu. Atque ut hoc tibi etiam largiamur, saltem fatearis necesse est, universalem Ecclesiam, quæ Catholicis nobis in symbolo traditur, non fuisse apud vos in occulta illa congregatione. Ne hic denuo requiram cur non Calvinistæ, Puritani, Zwingliani, Anabaptistæ, Arminiani cæteræq; sectæ ex his latibulis eodem sibi jure vendicent hanc Ecclesiam. Hic te primùm expedi, antequam hæc somnia tua Catholicis obtrudas.

Dicis 2. Tanquam resumpto ex desperatis animo. Occulta & invisibilis illa Ecclesia primò fuit in infantibus sub Papatu baptizatis. O te miserum Doctorem! qui in cunis quæris Ecclesiam apud infantes, in quibus nullaratio, nulla professio fidei, nulla prædicatio verbi Dei, nulla Sacramentorum administratio, excepto baptismo, locum habet, in quibus tamen Ecclesiam constituitis. Imò si quid hæc argumentatio tua valeat; infantes illi Catholicam Ecclesiam designant, in quâ baptismum Catholicum suscipere, sicut infantes & pueri vestri innocentes quod salventur, Catholicæ Ecclesiæ debent; una enim est mater nostra Ecclesia, quæ regenerat in vitâ. Ne hic denuo quærâ, cur non Calvinistæ, Puritani, Zwingliani, ac cæteri hos sibi infantes suæ religioni asserant.

Dicis 3. Ecclesia illa occulta fuit penes eos, qui textum biblicum, qui Decalogum, Symbolum Apostolicum, orationem Dominicam, Evangeliorum libros, & Epistolas Dominicas habuerunt, & confisi sunt in meritis Christi, nec unquam Papatus superstitionem probavêre. Hoc tu dicis, & nunquam probas eos diversam à Catholicis & Papistis religionem coluisse; nec probabis unquam, nisi Berengarios, Waldenses, Fratricellos, Petrobrusianos, aliâsq; damnatas hæreses, ut alij inter vos faciunt, in auxilium advoces. Vel hoc scis, vel non scis, si scis, monstra nobis illos homines, ostende provinciam, urbem, oppidum, pagum, villam, ubi illi publico exercitio Lutheranam religionem coluerunt; si non scis, *fileat aliquando*, inquit August lib. de hæres. c. 4. *hæreticorum loquacitas nullam habens verecundiam*. Nunquam Synagoga in has angustias redacta fuit, & tu Christi Ecclesiam, quæ in sole posuit tabernaculum suum, per mille annos damnas ad has latebras?

At inquis, Catholici fatentur, inter Lutheranos & Calvinistas aliôsque multi sunt materiales hæretici per ignorantiam invincibilem, ac

foli Deo cogniti, nec proinde damnantur à Catholicis inter formales hæreticos, qui vel aliter sciunt, aut scire possunt. R. Hos spectare ad Catholicam Ecclesiam, in quam per baptismum inserti sunt, neq; extra eam per formalem adhuc heresim exierunt, ideóq; errantes potius quam hæretici reputantur, proinde nec damnantur à Catholicis, haud secus quam S. Aug. l. 2. cont. Don. *Constituamus aliquem*, inquit ille, *sentire id de Christo quod Photinus opinatus est, existimantem ipsam esse Catholicam fidem, nondum illum hereticum dico, nisi manifestatà sibi doctrinà Catholicæ fidei resistere maluerit*, quâ super re vide S. Thomam 2. 2. q. 11. art. 2. ad 3. & ceteros scholasticos, ejusmodi enim homines ad Catholicam Ecclesiam spectant, in quâ per baptismum regenerantur, & fidem infusam accipiunt, quàm demum per oblationem & pertinaciam amittunt, uti Aug. lib. 3. de bap. docet. Quare ut dixi errantes potius, quàm hæretici reputantur.

Pottremò Nisanius perfugium quærit in verbo Dei: Non enim, inquit, tenemur Ecclesiam visibilem ante Lutherum ostendere, quando verbum Dei apud nos Lutheranos est, quod *unica & perpetua est nota vera Ecclesia*. R. Hoc argumentum, si quid probet ex notis Ecclesiæ, omnino vincit apud Catholicos esse veram Ecclesiam. Nam apud quos est verus Canon, versio, & sensus scripturæ, apud illos est verum verbum Dei, & per consequens vera Ecclesia: Atqui apud Catholicos hæc sunt, ut infra demonstrabimus, ergò. Secundo ex hac fallâ hypothesisi Calvinistæ, Zwingliani, & omnes hujus sæculi Sectarij sibi æque, ac Lutherani veram Ecclesiâ vendicare poterunt, quando omnes obtendunt, & unicè contendunt apud se esse verum verbum Dei. Hic ego, ut cætera omittam, quæ hoc involucro doli latent, unum tantummodo quæro. An Lutherani credant sacris scripturis, & an scriptura unicum fundamentum sit rerum credendarum. Ita, inquit. Quæro deinde, an ex scriptura nobis demonstrare possint Ecclesiam, quæ quinque sæculis stetit visibilis, & per mille annos ad Lutherum facta est invisibilis, donec per Lutherum suum fulgorem, & pristinum visibilis Ecclesiæ statum reciperet. Quæro inquam, an hoc nobis ex scriptura demonstrare possitis. Hoc argumento D. August. lib. de Vnit. Eccles. c. 17. urget Donatistas, qui profitebantur Ecclesiam toto orbe perijisse, & in solâ Africâ à Donato restitutam esse, ut à Luthero per Saxoniam reparam jactant. *Legant hoc nobis de scripturis sanctis*, inquit Augustinus,

¶ cre-

¶ credemus. Hoc inquam nobis ex Canone divinorum librorum legant, tot civitates, quæ usq; ad hodiernum diem, baptismum per Apostolos sibi consignatum tenuerunt, perijisse à fide; rursus ostendant Ecclesiam, vel in sola Africa perditis tot gentibus retinendam, vel ex Africa in omnibus gentibus reparandam. Ita legant nobis Lutherani Ecclesiam in sola Saxonia renatam, & ex Saxonia in omnibus gentibus reparandam. Imò inquit S. Augustinus, sic ostendas, ut non dicas, verum est, quia hoc ego dico. Removeantur ista figmenta mendacium hominum, vel portenta fallacium spirituum seu ut cap. 3. Non audiamus, hoc dico, hæc dicis, sed audiamus, hæc dicit Dominus, sunt certi libri Domini, ibi queramus Ecclesiam, ibi discutiamus causam nostram. Hunc tu locum Augustini contra nos citas, quo tua causa jugulatur, aut ostendas de Lutheranis ex scriptura, quod Augustinus contra Donatistas urfit. Par vestra hic causa est. Nihil magis jactatis quàm verbum Dei, & nihil minùs intelligitis quàm verbum Dei. Rectè Augustinus lib. 3. contra Donatistas c. 19. de hæreticis. Sacramenta & scripturam, quæ tenent ad speciem, non ad salutem.

Sed largiamur tibi ista phantasmata verborum. Evangelium illud reformatum à vobis, ut dicitis, ante centum annos, non debet se continere intrà Saxoniam & Septentrionem, aut Germaniæ partes; sed ut Augustinus à Donatistis requirit, per Italiam, Hispaniam, Galliam, Angliam, Scotiam, Hiberniam, Lusitaniam, omniâque regna disseminari, ut Ecclesiæ Catholicæ notam habeat. At in his regnis nondum receptum est vestrum illud Evangelium: Imò si quis Lutheranismum apud eos nominet, portentum sibi referri existimant. Itane id ex senio mundi, imò ex senio hæresis vestræ propagabitur? quæ jam cum tot provinciis & urbibus ad Calvinistas transijt, quas illi vobis eripuerunt. Ostende, id per vos Lutheranos fieri debere, ut non magis hoc sibi polliceantur Calvinistæ, quæ religio multo latius se fundit, vestra cōsenescente. Imò Evangelium hoc reformatum per mare in utramq; Indiam, ad Chinas & Japonem transire debet, quæ regna jam Christi fidem recipiunt, & plures ibi Christiani sunt, quàm Lutherani in Germania. At quomodo vos Prædicantes cum uxoribus & liberis, & illâ sarcinâ Evangelij vestri cō pene trahitis? aut ubi spiritus ille inter vestros præcones, quem in Catholicis & Apostolicis nostris viris cernitis? qui jam à ducentis annis ea remotissima regna implevere Christianâ doctrinâ. Mittamus igitur illam Vtropicam Ecclesiam, quæ nullibi, nisi in delirantium cerebris invenitur.

CAPVT VII.